Anul al 56-lea

14 Pagini

EXEMPLARUL: In România 3 lei, In străinătate 6 lei

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

Nr. 23 Miercuri 25 Ianuarie 1939

14 Pagini

ABONAMENTE IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.

Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ŢARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. şi UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ şi UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT STELIAN POPESCU

BIBLIOTECA CE... ASOCIAŢIUNII ...IU

Unirea tuturor Românilor

Ideia unirii ţărilor române, în sens naţional şi politic, nu s'a impus nouă acum 80 de ani, în urma mişcărilor revoluţionare din apus din anul 1848, când începuse să se vorbească cu tărie de principiul şi dreptul naţionalităţilor, ci ea a fost mai de mult adânc înrădăcinată în spiritul Românilor de pretutindeni.

Ea a fost ideia-forţă, care a călăuzit generaţiile succesive din trecut şi a contribuit să întreţină legăturile spirituale între Românii din cele două principate cu fraţii lor din ţările vecine.

Dacă ideia unirii n'a fost dela început definită politiceşte, din cauza împrejurărilor vitrege, ea s'a menţinut sub forma acelei credinţe puternic înrădăcinată în sufletele tuturor Românilor, în înfăptuirea idealului naţional.

Răsfoind scrierile cronicarilor noştri, constatăm că după întemeierea celor două state româneşti, Muntenia şi Moldova, domnii lor naţionali au avut ochii mereu atintiţi spre Ardeal, Nistru şi Marea Neagră; iar unii dintr'inşii au şi izbutit să stăpânească o mare parte din teritoriile de peste Carpaţi şi Dunăre, până la mare.

Mai târziu, când cărturarii noştri au înţeles ce urmări poate să aibă şi pentru neamul românesc, despărţit, vântul libertăţii din 1848, ce sufla vijelios în Europa, ideia unirii a ajuns să fie o deviză sfântă a tuturor luptătorilor pentru înfăptuirea ei, fie din principate, fie din provinciile subjugate ungurilor, austriacilor şi ruşilor.

Pe însuşi pământul Bucovinei, stăpânit de Austria, la mânăstirea Putna, cu prilejul comemorării lui Ştefan cel Mare, în 1848, Costache Negri, a pronunţat o înflăcărată şi profetică cuvântare, în care a spus moldovenilor adunaţi acolo:

„Aşezaţi precum suntem în mijlocul îndoitului despotism al Europei şi al Asiei, să ne dăm împreună frăţeasca şi ajutătoare mâna de unire şi să zicem cu toţii:

„Trăiască Moldova! Trăiască Valahia!"

Dar învrednicească-ne D-zeu ca să putem striga într'o zi: „TRAIASCA ROMANIA UNITA!" Atunci, fraţilor, soarele luminii va pătrunde şi va împrăştia adâncul întuneric, în care zăcem; atunci numai vom fi ceeace trebue să fim, adică, fiii unei singure şi puternice moşii!

In visurile mele, înflorit se arată viitorul României. Suntem milioane de Români răzleţiţi!... Ce ne lipseşte ca să ajungem un neam tare? UNIREA, NUMAI UNIREA! SA TRAIASCA DAR UNIREA ROMANILOR!"

In acelaş an, pe Câmpia Libertăţii, de lângă Blaj, a răsunat puternic glasul Românilor din Transilvania, care cereau recunoaşterea dreptului lor de liberă determinare pe temeiul principiului naţionalităţilor.

Şi tot pe temeiul liberei lor determinări, împotriva hotărîrei luată de conferinţa marilor puteri, dela Paris, din 1858, privitoare la noul statut al Principatelor dunărene — în care se prevăzuse constituirea lor pe bază separatistă, cu doui domni, două capitale, două guverne şi două adunări legiuitoare — Românii, conştienţi de dreptu rile lor şi neînfricoşaţi de ameninţările cârmuitorilor aflaţi sub ordinele Turciei, Austriei şi Rusiei, au proclamat unirea definitivă, dovedind astfel celor ce credeau că pot dispune de soarta lor, fără să-i consulte şi fără să ţină seama de interesele lor naţionale, că sunt capabili şi demni de a decide ei înşişi asupra organizaţiei statului lor.

Şi marile puteri, binevoitoare, sau răuvoitoare, au fost nevoite să ia act de acest drept de liberă determinare al Românilor din principate, care a fost numai un pas făcut mai departe spre înfăptuirea idealului nostru naţional.

După războiul mondial, România, atât pe temeiul sacrificiilor făcute împreună cu aliaţii săi, cât şi prin voinţa liber şi puternic manifestată a Românilor din Basarabia. Bucovina, Transilvania şi Banat, a realizat unitatea sa naţională şi politică, pe baza aceloraş principii şi drepturi imprescriptibile.

Astăzi, când situaţia internaţională prezintă îngrijorări, când continuă să se vorbească şi să se scrie cu atâta uşurinţă de unele pretenţii teritoriale şi modificări de frontiere, sub pretextul unor aşa zise drepturi istorice medievale, sau nevoi economice, care n'au nicio valoare, nu numai din cauza respectului datorit tratatelor, ce asigură ordinea şi pacea europeană, dar din cauza drepturilor naţionale ce se suprapun lor, noi, Românii, trebue să fim uniţi, solidari, pătrunşi de îndeplinirea datoriilor ce ni le impun interesele supreme ale apărării naţionale.

UNITE PENTRU TOTDEAUNA *ALEXANDRU MOSCU*

24 IANUARIE

In ziua-aceasta sfântă să 'ngenunchiem smeriţi
Ca 'ntr'un altar, sub cerul întreg al Ţării noastre,
Sub care să se 'nchine toţi fiii înfrăţiţi,
Şi clopote să cânte sonore 'n slăvi albastre...

O! Ţară, mamă scumpă, adună-ţi fiii toţi
Şi strânge-i laolaltă, de sânul tău aproape:
Vlăstarii din Suceava alăturea de Moţi,
Români de pretutindeni, din văi cu limpezi ape...

Chemarea ta străbună ca doina din Carpaţi
Să fie svon de fulger, când peste lanuri plouă,
Să piară duşmănia şi vrajba dintre fraţi,
Iar holda să răsară cu spic de viaţă nouă!...

Străbună moştenire, comoară ne-ai lăsat,
Pe care s'o răpească se străduiesc streinii...
Pentru comoara-aceasta Voivozii s'au luptat
Să crească grâu de aur, sub aurul luminii!...

Măreţe umbre sfinte veghează din icoane;
Mihai, Ferdinand, Cuza, ţi-au luminat cărări
Ca să renaşti prin veacuri de prăbuşiri duşmane,
Să fii cea mai aleasă şi mândră dintre Ţări...

Sub steagul sfânt sub care străbunii se luptară,
Uniţi cu toţi prin Rege, prin Muncă, prin Cristos
Să fim cu toţii una, de-apururi scut de Ţară,
De-apururea de straje, sub steagul glorios!

MIRCEA DEM. RADULESCU

ZIUA UNIRILOR

24 Ianuarie 1859 şi Marea Unire dela 1919

de general C. DRAGU

Se împlinesc 80 de ani dela înfăptuirea celei dintâi uniri (24 Ianuarie 1859). Cea mai mare şi mai însemnată faptă naţională din întreaga viaţă a Neamului Românesc.

Această sfântă unire ne spune multe şi ne învaţă multe. Ne arată în mod hotărît, convingător şi pilduitor cât de amarnice şi distrugătoare de suflete au fost vremurile oarbei neuniri. Cât de mari, de măreţe şi de repezi, au fost înfăptuirile sfintei uniri.

Intr'adevăr, în timp de 80 de ani dela unire, s'au înfăptuit minuni dumnezeeşti pentru Neamul Românesc. Numai după 18 ani (1859-1877) atât de puternic a fost înălţat sentimentul de demnitate, de libertate şi de reînviere naţională, încât pe lângă covârşitoarele progrese înfăptuite în toate direcţiunile şi pe toate terenurile neamul românesc pune în linie o armată puternică de 50.000 ostaşi sub comanda marelui căpitan Domnitorul Carol I, cu care trece Dunărea, în ajutorul oştirii împăratului tuturor ruşilor, şi pe câmpiile Bulgariei în memorabilele lupte dela Griviţa, Rahova şi Smârdan, reînviază vitejia strămoşească şi prin fapte de eroism fără seamăn pe lume, birue armata lui Osman Paşa scăpând din robie popoarele creştine din Peninsula Balcanică, iar românilor le dă independenţa.

După 20 de ani (10 Mai 1881) Românii îşi sărbătoresc independenţa şi România se ridică la rangul de Regat, iar pe capul întâiului Rege Carol I, cel înţelept şi mare, se pune coroana regalităţii, turnată din tunurile cucerite dela Plevna.

După 60 de ani (1859-1919) sub glorioasa domnie a Regelui Ferdinand I, cel leal şi scumpei Regine Maria, mama tuturor Românilor, cu ajutorul lui Dumnezeu şi jertfa cea mare, jertfa celor 800.000 suflete româneşti, s'a înfăptuit marea unire a tuturor Românilor, zidită şi cimentată ve vecie cu oase şi sânge românesc şi pe care numai poate nimeni s'o sdrobească.

CINE A PREGATIT UNIREA SUFLETEASCA A ROMANILOR?

Prin vremuri de tristă aducere aminte a trecut Neamul Românesc, până când din sufletele Românilor munteni şi moldoveni. s'a alungat în pustiu duhul necurat al „oarbei neuniri" şi a răbufnit ca dintr'un vulcan dorul sfânt de libertate, de unire şi frăţie; iar cei cari au pregătit unirea sunt cu adevărat eroii naţionali şi mucenici ai Neamului Românesc.

Inceputul îl face Mihai Viteazul, care prin geniul său politic şi militar, înfăptueşte pentru o clipă unirea tuturor Românilor din tot cuprinsul României. După el vine jertfa celor 3 martiri, Horia, Cloşca şi Crişan, cari sunt frânţi cu roata şi îşi dau sufletul cu dorul sfânt de libertate şi unire neînfăptuită. Apoi vine marea revoluţie dela 1848 din România şi Ardeal, dar şi această mare încercare nu reuşeşte. Apostoli din România sunt izgoniţi din ţară (Vasile Alecsandri, Kogălniceanu, Negri, Ion Brătianu, N. Bălcescu) şi pribegesc prin ţări străine, oţelindu-şi sufletul pentru vremuri mai bune; iar în Ardeal Avram Iancu înebuneşte de durere pentru că nu vede libertatea înfăptuită, apucă calea codrului şi cântă din fluer durerile neamului.

La 1821. Domnul Tudor Vladimirescu, olteanul încearcă din nou să răstoarne domnia fanarioţilor şi să câştige libertatea Românilor, dar şi el plăteşte cu capul lui această încercare.

(Continuare in pag. 3-a)

Documente istorice privitoare la Unirea Principatelor

Un mesaj istoric. — Cuvântarea Domnitorului Alexandru Ioan Cuza în faţa Adunărilor legislative. — Un act de gratitudine

„Revista Carpaţilor", din 15 Decembrie 1861 a publicat următorul articol:

„De astă dată putem însemna ca pozitiv textul condiţiunilor cu cari ni s'a acordat Unirea. Ministrul afacerilor extérne din Constantinopol a fost incredinţat firmanului agenţiei noastre de acolo: urmare cam extraordinară, căci asemenea firmanuri totdeauna se trimitea prin demnitari însemnaţi ai Turciei, cari se întorceau dela noi totdeauna cu buzunarele pline de bacşişuri. Agenţia noastră a expediat ca curier extraordinar pe secretarul său D. Calimachi. Acesta, venind până la gurile Dunării şi găsindu-le înghetate, fu nevoit a lua calea pe uscat, pe marginele turceşti ale Dunării, şi abia la 6 ale curentei a trecut-o pe la Brăila.

Dar cu toată această întârziere, cuprinderea textuală a firmanului s'a cunoscut încă de la 2 Dec. după Monitorul Oficial al Franţei. Acesta este un act prea însemnat pentru ca să nu-l trecem aici în extenso:

„Intr'un memoriu supus Su„blimei noastre Porţi, Principele „Cuza, ospodar al Principatelor„Unite Valachia şi Moldovia, „explică marile greutăţi ce în„tâmpină administraţiunea sa „în regimul cu două adunări ge„nerale şi cu două ministere „despărţite, şi piedicele care re„zultă din aceasta pentru pro„gresul acestor două ţări, în ur„ma unirii ospodoratului în per„soana sa.

„Desvoltarea şi progresul acestor ţări şi a locuitorilor lor, „fiind obiectul celei mai mari „solicitudini a noastră, zisul me„moriu a fost examinat de con„siliul nostru de miniştri cu „toată atenţiunea ce merita.

„Intr'adevăr, sistema de admi„nistraţiune a fiecăruia din „aceste Principate cu un ospodar „despărţit, formând baza orga„nizării actuale a Moldovei şi a „Valachiei, întrunirea excepţio„nală a celor două ospodorate în „persoana principelui Cuza a „trebuit firește s'aducă oare„cari modificări de natură ase„menea excepţionale.

„Dar fiindcă întrunirea celor „două ospodorate în aceeaşi „persoană a fost recunoscută în„tr'un chip excepţional, este în„vederat atunci că modificările „ce se vor face Convenţiunii în„cheiate la Paris, din 19 August „1858, trebuie să fie conforme „ca natură excepţională şi tem„porară a acestei recunoaşteri.

„Prin urmare, guvernul nos„tru, precum şi puterile cele mai „garante, augustele noastre alia„te şi semnatare ale zisei Con„venţiuni, după ce s'a înţeles în „această privinţă, s'a învoit a„supra necesităţii de a aplica „dispoziţiunile următoare:

„Art. 1. — Pe cât cele două „ospodorate vor rămâne unite „în persoana mea, Principele „Cuza va guverna Principatele „cu concursul unui singur mi„nister, care va întruni func„ţiunile exercitate până acum „de ministerele din Moldova şi „Valachia.

„Art. 2. — Adunările elective „din Moldavia şi Valachia vor „fi întrunite în una singură. „Dispoziţiunile cuprinse în ar„ticolele 16 şi 25 din Conven„ţiunea dela 19 August 1858, ră„mân aplicabile pentru această „adunare, pe cât ele nu sunt „modificate de acest regula„ment. Adunarea va fi prezi„dată pe rând de mitropolitul „Moldaviei şi de al Valachiei.

(Continuare in pag. 3-a)

Cum s'a făcut unirea Principatelor române

Voinţa românilor. — Cărţile de vizită „unioniste". — Condiţiile unirii şi alegerea lui Alexandru Cuza

Atât de bine a fost organizată propaganda de soc. „Unirea" încât, atunci când delegaţii Marilor Puteri, semnatare ale tratatului dela Paris, au sosit în Ţările Române, spre a-şi da seama de starea spiritelor şi de voinţa poporului român, ei au fost, pretutindeni, întâmpinaţi de ţărani, care strigau: *„Vrem Unirea!!"*. Cu acest prilej ţăranii au înmânat trimişilor Marilor Puteri şi o cartă de vizită cu numele lor, pe care în colţuri era scris: *„Unire"*, *„Regim constituţional reprezentativ"*, *„Autonomia ţării"* — adică un soi de buletin de vot.

Aceste cărţi de vizite, zise *„unioniste"*, fuseseră tipărite şi răspândite, în toate oraşele, târgurile şi satele, de către soc. „Unirea".

Iată ce comunica într'o depeşă adresată ministrului de externe al Franţei de atunci, baronul de Talleyrand, trimisul Franţei în Ţările Române:

„Părăsii Focşanii însoţit de Prinţul Cantacuzino, al cărui frate m'aştepta la Bacău şi cu toate că nu puteam sosi în acest oraş, decât foarte târziu, m'am hotărît să mă opresc numai acolo. Pe drum aflai că sate întregi veniseră din împrejurimi şi m'aşteptaseră toată ziua, d'alungul şoselei, cu preoţii în frunte, pentru a-mi remite carta de unire".

O CUVANTARE A LUI MIHAIL COGALNICEANU

Divanurile ad-hoc, convocate, au formulat, între altele, următoarele cereri:

„Unirea Principatelor într'un singur Stat", sub un *„Prinţ străin cu moştenirea tronului, ales dintr'o dinastie domnitoare de-ale Europei, ai cărui moştenitori să fie crescuţi în religia Ţării".*

Mihail Cogălniceanu, în Adunarea Moldovei, motiva aşa cererea unui principe dintr'o dinastie europeană:

„Pentru ca unirea Principatelor să producă tot binele ce se aşteaptă şi în lăuntru şi în afară, este trebuinţă de a se institua un guvern tare, stabil, respectat în lăuntru de toţi şi sprijinit în afară de marea familie a caselor domnitoare; un asemene guvern nu ni-l poate da regimul viţios al domnilor electivi şi schimbători, care, istoria este martură, n'au produs decât anarhie prin rivalităţile şi ambiţiunile deşilor şi mulţilor aspiranţi, slăbiciune şi corupţie prin abuzurile şi nepotismul lor, şi mai ales năvăliri şi războaie prin despărţirea ţerilor şi prin supunerea domnilor la toate înrâuririle străine. Principatele sunt însetate de legalitate, de stabilitate şi de dignitate naţională, voind a trăi cu însăşi viaţa lor, şi aceste nu se pot dobândi decât reîntorcându-se la vechiul principiu al ereditătii tronului, care, în întâiele timpuri ale formărei Principatelor şi chiar în urma capitulaţiunilor, a existat... şi punându-ne în capul Principatelor-Unite un prinţ străin, ales dintre dinastiile domnitoare ale Europei, afară de acele ale Statelor vecine, spre a nu motiva străine înrâuriri".

ACTUL EXULICATIV AL VOTULUI ADUNARII AD-HOC

„Chestiunea unirei Principatelor într'un singur Stat prezintă, ca un corolar neapărat, în mintea fiecăruia, chestiunea Şefului noului Stat; şi luând mai cu seamă în privire sistemul guvernamental astăzi domnitor în Europa, principiul ereditătii tronului în România apare singurul capabil a asigura noului stabiliment politic toate garantiile de stabilitate, de prosperitate şi de tărie ce-şi făgăduesc ai săi fundatori. Ca prinţul domnitor să poată preveni gelozille şi rivalităţile ce ar face neapărat să nască înuntrul României un simplu cetăţean român chemat la tronul noului Stat; ca el să nu fie presupus că are legături luate mai dinainte, că are preferinţe pentru cutare sau cutare partidă, familie ori persoană; ca să inspire

(Continuare in pag. 3-a)

Poeţii români despre Unire

Originea poeziei „Hora Unirei" a lui V. Alecsandri

In ziua de 25 Mai 1856 s'a înfiinţat la Iaşi, societatea *„Unirea"*. In actul constituirii acestei societăţi citim, la punctul IV: *„Unirea principatelor sub un Prinţ străin dintre familiile domnitoare din Europa, afară de dinastiile megieşe. Statornicirea unei capitale nouă în mijlocul Ţării"*. Cu această ocazie, poetul Vasile Alecsandri, bardul dela Mircesti ,partizan înfocat al Unirei, a scris următoarele versuri:

25 Mai 1856

„Sub acest măreţ castan"
(adunarea comitetului soc. *„Unirea"* se ţinuse în via lui Petre Mavrogheni, dela Socola, de lângă Iaşi)

„Noi jurăm toţi în frăţie
Că de azi să nu mai fie
Nici Valah, nici Moldovan;
Ci să fim numai Români
Intr'un gând, într'o Unire,
Să ne dăm mână cu mână
Pentru a ţării fericire".

Această poezie a fost geneza celeilalte poezii *„Hora Unirei"* care a fost scrisă de Vasile Alecsandri după câteva zile.

Acelaş poet a scris un dialog în versuri: *„Păcală şi Tândală"* în care arată binefacerile ce vor decurge din Unire.

O POEZIE A LUI GRANDEA „MEUZA LA LIEGE"

Alphonse Le Roy, profesor la Universitatea din Liège (Belgia), a publicat în Anuarul Societăţii de Bele-Arte din Liège, poezia lui Grandea, intitulată: „Meuza la Liège", scrisă de el în acest oraş în Decembrie 1866 şi în care povestea liberarea Ardealului şi înfăptuirea României Mari. Iată cuprinsul ultimei strofe din această poezie:

„Veni-va oare ziua când acvila [Română
Va scutura în aer aripa de [ţărână?
Şi între Tisa lată şi Pontul Euxin,
Isi va roti ea zborul eroic [şi divin?
Când, oare, câţiva tineri, munteni, [trecând Carpaţii,
Vor pune focul, minei: să scape [din jug fraţii?
Când va suna semnalul de luptă,
O popor al Belgiei, susţin atunci cauza lor!...

Iată-l pe poetul român rătăcind pe malurile Meusei, stabilind o legătură între Meusa, Tisa şi Marea Neagră. El vede pe ostaşii Munteniei trecând în zbor Carpaţii, ca să libereze de sub jugul maghiar, pe fraţii lor şi invită poporul belgian ca în acel ceas, el să ajute cauza Românilor!

In adevăr, Belgia şi România, au luptat în războiul mondial pentru aceeaş cauză a libertăţii şi a dreptului naţionalităţilor!

„LA TRANSILVANIA" de P. ANGELESCU

Un versificator, P. Angelescu, în 1869, în poezia *„La Transilvania"*, scria:

Aşteptând ziua cea mare,
Când tot neamul de român,
Strâns unit, plin de splendoare
Nu va mai avea stăpân!
Ziua nu este departe
Ora'i aproape de-sunat...
...Vă treziţi din nepăsare
Mic şi mare vă armaţi
Ziceţi acvilei să zboare
Şi treceţi peste Carpaţi!".

„DORUL ROMANIEI" DE MIRON POMPILIU

Alt versificator, Miron Pompiliu, din Bucureşti, în poezia „Dorul României" dedicată lui Ion Brătianu, spune că Dorul României este să-şi strângă surorile dorite la sânul ei. In versuri naive el atribue României aceste cuvinte:

„Insă, vai, când al meu dor
Mână tainicul său zbor,
La surorile 'mi dorite
Cari de sânu'mi deslipite
Peste munţi duios trăesc
Şi 'n sclavie vestejesc
Fruntea 'n doliu mi se pleacă
Chiar amar sufletu'mi seacă!
Şi cât timp le-oi şti robite,
Şi de mine despărţite
N'o să am cu al meu mire
O deplină fericire!"

O PIESA A LUI DIM. BOLINTINEANU

In anul 1868 s'a reprezentat pe scena teatrului Naţional din Bucureşti o piesă într'un act intitulată: *„După bătălia dela Călugăreni"* scrisă de D. Bolintineanu.

Eroul Mihai pronunţă următoarele cuvinte:

„Am o idee mare ce nu este [Domnia:
Din trei surori pământul o face [România,

(Continuare in pag. 3-a)